

Tillæg til Vore Kirkegårde bind 20 nr. 10

Foreningen for kirkegårdskultur

ÅRSMØDE

Foreningen for Kirkegårdskultur afholder sit ordinære årsmøde onsdag d. 23. august og torsdag d. 24. august 1961 i Refugiet i Løgumkloster med følgende program:

Onsdag d. 23. august

- Kl. 13,30: Forretningsudvalgsmøde.
Kl. 15,30: Bestyrelsesmøde.
Kl. 17,45: Middag.
Kl. 20,00: Foredrag af havearkitekt, professor
C. Th. Sørensen: „Gravformers udvikling“.
Efter foredraget serveres aftenkaffe.

Torsdag d. 24. august

- Kl. 8,30: Morgenmad.
Kl. 9,30: Generalforsamling.
Dagsorden:
1. Valg af dirigent.
2. Aflæggelse af beretning og virksomhedsplan.
3. Fremlæggelse af det reviderede regnskab.
4. Fremlæggelse af budget.
5. Beretning fra redaktøren.
6. Valg til redaktionsudvalget, på valg er:
domprovst *Carl Bay*,
havearkitekt *Johannes Tholle*.

7. Valg af fem bestyrelsesmedlemmer, på valg er:
borgmester *Ove Hansen*, MF.,
kirkegårdsinsp. *Jens Gravesen*,
landsbygraver *Ingvar Norlyk*,
arkitekt *Marius Pedersen*.
8. Valg af to revisorer og een revisorsuppleant.
9. Fastsættelse af stedet for næste årsmøde.
10. Eventuelt.

Efter generalforsamlingen diskussion om kirkegårdsproblemer, der forventes stillede af de fremmødte medlemmer.

Kl. 12,00: Frokost.

Kl. 13,30: Foredrag af provst *J. Exner*: „Grønlandske kirkegårde“.

Efter foredraget diskussion om kirkegårdsproblemer, der forventes stillede af de fremmødte medlemmer.

Derefter afslutning på årsmødet.

De to anførte foredrag ledsages begge af lysbilleder.

I det forrige nummer af „Vore Kirkegårde“ efterlyste foreningen forslag fra medlemmerne til emner om kirkegårdsproblemer, som kunne ønskes behandlet på det kommende årsmøde, og blive bekendtgjort ved årsmødets indkaldelse i dette hefte, alt i henhold til henstilling fra medlemmerne under det foregående årsmøde. Endnu har foreningen ikke modtaget forslag her til af nogen art, men eventuelle ønsker kan selvfølgelig stadig tilsendes sekretæren.

Foreningens medlemmer kan bo på det nyopførte og dejligt indrettede refugium. Vi har foreløbigt fået reserveret 21 enkeltværelser og tilstrækkelige dobbeltværelser til overnatning for det ved årsmøderne almindelige fremmødte antal af foreningens medlemmer. De ovenanførte måltider, samt overnatning beløber sig ialt til 25,00 kr. pro person — og herudover kan man selvfølgelig for lignende dagspenge bo på refugiet både før og efter årsmødet, hvilket af foreningen anbefales på det bedste.

Tilmeldelse med angivelse af personantal, reservering af enkelt- eller dobbeltværelser til natten mellem d. 23. og 24. august og eventuelle yderligere nætter bedes sendt til: *Volmer Rud Nielsen*, Silkeborgvej 23, Horsens, senest d. 12. august d. å. Efter angivne dato har refugiet tilladelse til frit at disponere over ikke reserverede værelser.

Juni 1961.

Carl Bay

| *Volmer Rud Nielsen*

Andre møder og kongresser

Föreningen Sveriges Kyrkogårdsföreståndare afholder sin kongres i Visby d. 1—3. august.

Landsbygraverforeningen holdt delegeretmøde i Vejle i juni måned.

Arbeitsgemeinschaft Friedhof und Denkmal E. V. havde sin kongres i Stuttgart 6.—8. juli.

Foreningen af kirkegårdsinspektorer, gravere og gartnere ved kirkegårde i Danmark afholder årsmøde og kursus på Hindsgavl slot i dagene 3.—6. september. Da det i år er 40 år siden foreningen blev stiftet, vil dette jubilæum komme til at præge årsmødet på forskellig vis.

Mandag den 4. september bliver foredragsdag.

Tirsdag den 5. september er redskabsdag, hvortil som sædvanlig indbydes repræsentanter for de bevilgende myndigheder, såsom menighedsråd og kommunalbestyrelser endvidere Stads- og Kommunegartnerforeningen, Dansk Embedsgartnerforening, De samvirkende Anlægsgartnerforeninger og Landsbygraverforeningen. I begrænset omfang vil der for disse være mulighed for spisning på Hindsgavl, men ikke for overnatning.

Onsdag er der ekskursion til Broholm og Odense kirkegårde.

Redskabsdagen vil byde på det sidste nye i redskaber og maskiner til vedligeholdelse af kirkegårde; vi henstiller til alle interesserede at møde frem denne dag.

Professor Georg Georgsen

Vort medlem, lektor i anlægsgartneri *Georg Georgsen* har ved sit 40 års-jubilæum som lærer ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole på jubilæumsdagen fået udnævnelse som professor ved den nye anlægsgartneriske linje på højskolen. Dermed har den nye uddannelseslinje fået sin forudsatte topstilling og Georgsen har fået det samme — ønsker er blevet opfyldt, både G. G.s personlige og højskolens faglige. Ved en reception på den for højskolens lærere sjældne jubilæumsdag hyldedes professoren fra mangfoldige sider — og vi tilføjer et: lykke til med professoren og hans hustru og lykke til med højskolen og faget. Danmark har nu to professorer i de anlægsgartneriske fag. Det er ikke mange år siden, der kun var lektorer. —

Fødselsdag

Den 16. september fylder Sveriges kirkegårdsmand *par excellence* G. V. Walberg 70

år, og vi bringer fødselaren vore hjerteligste lykønskninger. I kirkegårdskredse er G. V. W. velkendt på begge sider af Øresund og Kattegat. Hans manddomsgerning, som han måtte forlade ved 65-års alderen, øvedes i sundbyen Malmø; men han har formået både med denne stads kirkegårde som udgangspunkt og gennem sin virksomhed som foredragsholder og havearkitekt at præge Sveriges kirkegårde langt udenfor Skånes grænser, — at man også har lært noget i Danmark, turde være udenfor al tvivl. G. V. W. har været medlem af vor forening i en lang årrække og i næsten lige så lang periode medlem af vort redaktionsudvalg samt flere gange foredragsholder både i vor forening samt i inspektørforeningen. Vort foreningsudvalg har også holdt møde i Walbergs hjem i Villa Hohög, der gæstfrit har stået åbent for talrige danske. Nu er bopælen: Frederiksbergsgt. 6. Walberg har aldrig glemt, at noget af hans uddannelsestid faldt i Danmark, og det er vel ikke mindst derfor, at han på flere måder er blevet et bindeled mellem dansk og svensk. — Hjertelig hilset og hyldet.

Fra danske dagblade

²⁶/₃ Politiken: Hærværk på gravsteder på St. Peders kgd. i Slagelse.

¹/₄ Roskilde Dagbl.: Kapel-krematoriet i Roskilde indviet af biskop *Schløter* (arkitekt *Hening Larsen*; jfr. hovednr. s. 85—88).

⁴/₄ Horsens Folkebl.: Det gl. kapel i Barrit skal nedrives og et nyt bygges.

⁵/₄ Koldings Folkebl.: Der indføres plæne-begravelser for kister i Svendborg.

⁷/₄ Vestkysten: I Jerne opføres kontor og folkerum (kr. 80.000), i gravlunden (Esbjerg) nyt kontor og ændret ligrum m. m.

⁷/₄ Frit Folk: Der er erhvervet areal af Brande plantage til ny kgd. for Brande.

¹²/₄ Fr.borg Amts Avis: Der forelægges plan om kapelkrematorium i Hillerød (ark. *Max Brüel*).

¹⁴/₄ Fr.borg Amts Avis: Hillerød byråd har vedtaget kapelkrematorieplanerne for kgd. på Skandebakken.

¹⁷/₄ Kolding Folkebl.: Vejvidelse i Kolding forudsætter sløjfning af grave og forbud imod begr. op imod kk.muren.

¹⁹/₄ Sjællandsposten: Der afsættes areal for udv. af kgd. i Fløng.

²⁵/₄ Jydske Tid.: Drøftelser af krematorieplaner i Kolding.

²⁹/₄ Østsjæll. Folkebl.: Reguleringsarb. på Dalby kgd.

¹/₅ Fåborg Folketid.: Kgd. i Landet forskønnes.

- ²/₅ Fyns Tid.: Ud. af V. Hæsinge kgd. indviet af pastor *Nordholm*.
- ⁶/₅ Fr.borg Amts Avis: Forslag om centralkgd. i Ballerup-Måløv.
- ⁹/₅ Aftenposten: Anlægg. af den ny kgd. i Skive sættes i gang (Brårup eller Søndre, havearkitekt, professor *C. Th. Sørensen*).
- ⁹/₅ Fyens Stiftstid.: Der er bevilget 175.000 kr. til udv. af Rising kgd. i Odense (inspektør *O. Raahauge-Askegaard*).
- ¹⁰/₅ Viborg Stifts Folkebl.: Ravnstrup kgd. fordoblet (2200 kv.-m, kr. 16.000, anlægsgartner *W. Hedegaard Larsen*).
- ¹⁰/₅ Roskilde Dagbl.: Der ønskes urnegrave i Gadstrup.
- ¹⁶/₅ Østsjæll. Folkebl.: Dalby kgd. skal yderligere reguleres.
- ¹⁷/₅ Sjællandsposten: Nykøbing S. Assistentkgd. skal udv. (insp. *H. D. Ørsted*).
- ¹⁹/₅ Kolding Folkebl.: Gesten kgd. skal reguleres.
- ²⁶/₅ Kolding Folkebl.: Fællesmhr. kan ikke imødekomme et ønske om afgivelse af areal fra Kolding gl. kgd. til udv. af Tøndervej.
- ²⁹/₅ Ny Dag: Nakskov Annexkgd. indviet af sognepræst *Folkvard* (havearkitekt *Johannes Tholle*, entreprenør *G. M. Rasmussen*, anlægsgartner *Verner Jensen*, kr. 277.194).
- ³⁰/₅ Morsø Folkebl.: Ansgarmenighedens kgd.
- ³¹/₅ Randers Amtsavis: Vejlbj kgl., Allingåbro udvides betydeligt.
- ¹/₆ Frederiksberg Bladet: Kgds.kritik af renholdelse af grave.
- ³/₆ Fr.borg Amts Avis: Den ny kgd. i Hillerød skjules i terrainet.
- ⁴/₆ Århus Stiftstid.: Ombudsmanden erklærer, at de tyske grave kan flyttes.
- ⁶/₆ Ålborg Stiftstid.: Centralkgd. for Lindholm, Nr. Sundby og Sundby-Hvorup er ved at være færdig for første etape (havearkitekt *Johannes Tholle*), og kapelprojektet er godkendt (arkitekt *Eigil Berthelsen*).
- ⁶/₆ Silkeborg Avis: Kapellets plads på Hammel kgd.
- ⁷/₆ Skagens Avis: Ud. af Skagens kgd. er færdig (kr. 26.026).
- ⁷/₆ Horsens Soc. Dem.: Der er sikret areal til kgd. i Dagnæs.
- ²⁸/₃Harstad Tid.: Utv. av Meløy kgd.
- ¹/₄ Sunnmørsposten: Trulig rettssak om utv. av Sande kgd.
- ⁷/₄ Aftenposten: Gamlabyen i Oslo får urnelund.
- ⁷/₄ Nordtrønderen: Ny kgd. i Rørvik.
- ⁷/₄ Aftenposten: Bærum ønsker krematorium på Haslum.
- ⁸/₄ Stavanger Aftenbl.: Stavanger har gravpl. bare for 4—5 år framover.
- ¹²/₄ Nordlands Framtid: Ny kgd. i Hamarøy.
- ¹²/₄ Vestfold Arbeiderbl.: Kgd. på Presterød påbeg. i høst, hvis planen bifalles.
- ¹²/₄ Agderposten: Utbedring og utsmykking av kgd. ved Stokken gravkapell.
- ¹³/₄ Sandefjord Bl.: Oppfylling for utv. av Tjølling kgd.
- ¹⁴/₄ Møre-Nytt: Utv. av kgd. i Ørsta mot Skytjeåa.
- ⁹/₄ Aftenposten: Parkplan for Sofienberg kgd. snart ferdig.
- ²⁰/₄ Grimstad Adressetid.: Grimstad kgd. forsømmes.
- ²¹/₄ Nybrott: Videre omlegg. av Kjøse kgd. (hageark. *Guddal*).
- ²⁵/₄ Opplands Arb.bl.: Forslag om urnelund v. Hunns nye kapell (hagearkitekt *Breland*).
- ²⁶/₄ Dagningen: Kgd. i Ringebu utv.
- ²⁹/₄ Tiden: Barbu kgd.s utv.
- ³/₅ Sarpsborg Arbeiderbl.: Påkrevet at utv. kgd. i Tune.
- ⁴/₅ Flekkefjordsposten: Kommer Nes kgd. å utvides?
- ⁵/₅ Stiftstid.: Ny kgds.-parsell i Romedal innv. ⁷/₄ 61 (hageark. *Karen Reistad*).
- ¹²/₅ Dagbladet Norge: Protest mod regulering av Krist kgd. i Oslo.
- ¹³/₅ Aftenposten: Anke mot bebygg. av Krist kgd. i Oslo.
- ¹⁶/₅ Ringerikes Bl.: Utv. av Lunder kgd. forberedes.
- ¹⁹/₅ Ringerikes Bl.: Utv. av N. Eiker kgd.
- ²⁵/₅ Stiftstid.: Verdig ramme om Hedmarks-katedralen, Vang kgd. får urnelund. (hageark. *Paal Sæland*, gartner *Johnstad*).
- ²⁵/₅ Levanger Aviso: Kgd. i Skogn Markabygd er for liten og må utv.
- ²⁶/₅ Framover: Der må påbegyndes ny kgd. i Norvik.
- ¹/₆ Sarpsborg Arbeiderbl.: Tune kgd. vil få preg av en lund.
- ⁵/₆ Aftenposten Norge: Ny henstillinger om bevaring av Krist kgd. i Oslo.

Fra norske dagblade

- ¹⁷/₃ Fr.stad Blad: Stor plan for oparb. av Vestsidens kgd. i Fr.stad. Vil koste 180.000 kr.
- ²⁰/₃ Smålenenes Amtstid.: Tistedal kgd. omlagt (bygartner *R. Andersen*).
- ²²/₃ Agder: Gravlund i Sunslia utv.
- ²⁵/₃ Gjengangerne: Stor utv. av Borre kgd.
- ²⁷/₃ Drammen Tid.: Haug kgd. skal utv.

Fra tidsskrifterne

- Der Natursten** nr. 4: Grabmalgestaltung IV.
— Nr. 6: Symmetrischa Grabsteine. Grab-

malgestaltung V. Die Grabmalausstellung der Bundesgartenschau in Stuttgart. Nr. 5: Grabmale. Bilag m. bill. af gravsten m. m.

Deutsche Friedhofskultur nr. 4: Die Friedhöfe Lichtental und Oos i Baden-Baden. Regionale Tagung der Arbeitsgemeinschaft Friedhof und Denkmal. Bindereien zu den totengedenkten. Grabmalschau in Düsseldorf 15. april 1961. Rechtgrundlage für Grabmale auf Sonderfeldern. Bundesarbeitstagung der Fachgruppe Friedhofsgärtner in Nürnberg. Kultur und Verwendung der Primeln f. d. Grabbepflanzung. Grosse Friedhofskulturelle Tagung der Verbandes der Friedhofsverwalter Deutschlands e. V. am 5. u. 6. juni 1961 in Stuttgart. — Nr. 4: Friedhofsgestaltung in moderner Sicht. Einiges aus dem Getraudenfriedhof der Stadt Halle/Saale. Alte Bäume prägen den Friedhof. Planzenerkenntnisse für Friedhöfe im Industriegebiet. Über die Sortimentssichtung der Friedhofsbegrünung. Schöne Grabmale mit pflanzlich guter Untermalung. Aus dem Friedhofsrecht: Kriegsgrab: ja oder nein. — Nr. 5: Gemeinschaftsbetonte Grabmalgestaltung. Friedhofsgärtner im Leistungswettbewerb. Rücklagen und Schuldendienst für Anlage, Erweiterung und Errichtung von Bauten auf Friedhofen. Die Bedeutung der Friedhöfe als künstige Grünflächen mit altem Baumbestand. Sind Schattenpflanzen Sorgenkinder? Über die Gestaltung von Schalenpflanzungen. Tieferlegen vom Grabfeldern? Wem obliegt die Pflicht zur Anlegung von Friedhöfen m. m.

Garten und Landschaft nr. 4: Lehrgänge für unge Friedhofsgärtner. — 5: Friedhofsschau auch auf der internationalen Gartenbauausstellung Hamburg 1963.

Ignis nr. 3: Præst beklagede församlingsbors kremering. Ändrade bestämm. om uppförande af kyrkor m. m. Göteborg får nytt krematorium i marmor. — Nr. 4: Krematoriets två huvudfunktioner. Danmark vill bygga 40 nya krematorier. Krematoriet i Roskilde. — Nr. 5: Glädja i Landskrona över kombinationen kyrka-krematorium. Landskrona-krematoriet inleder ny epok. Behövs en ny kyrka i vår församling. Kapellkrematoriets byggnadshistoria i dokumentskrin. Motion om krematorium för nära 30 år sedan. m. m.

Kriegsgräberfürsorge nr. 2: Versöhnung über den Gräbern. m. m. — Nr. 3: Frauenherzen tragen das Leid. Frauengräber auf Soldatenfriedhöfen. m. m.

Kunst und Stein nr. 3: Christliche Grabinschriften. m. m.

Landsbygraveren nr. 4: Vi gamle afgående gravere. m. m. — Nr. 5: De stedsgrønne planter på vore grave. „Begravningsfria söndagar“.

Pharos May: Three new Crematoria. The first Crematorium in Ireland. Cremation today. m. m.

Præsteforeningens blad nr. 15: Begravelses-

Steinmetz und Steinbildhauer nr. 4: Die Mächtigkeit des Symbols. — Nr. 5: Vermehrte Natursteinsverwendung. Handwerkliche Grabmale auf dem Goldheimer Friedhof in Düsseldorf. m. m.

Fra det faglige bogmarked

Sylvia Crowe: The Landscape of Roads. 8°, 136 s., The architectural press, London 1960. 18 s. 6 d. netto.

Når man kender og har studeret de bøger, som den britiske havearkitekt *Sylvia Crowe* har udsendt om landskabsproblemer (Tomorrow's Landscape og The Landscape of Power) eller hendes Garden Design, går man med megen forventning i gang med den nyeste fra hendes hånd, — den, som anmeldes her. Og når man ved, i hvor høj grad anlæg og udvidelser af moderne veje influerer på de landskaber, som vi holder af, og som vi skylder gæsteret, er vi også klar over, at det både er et højaktuelt emne, og at det er dejligt, at emnet kan blive behandlet fra æstetisk hold af en sådan kender og fortolker af problemerne. I 15 afsnit behandles spørgsmålene historisk, de analyseres og beskrives, — og der gives eksempler både fra ind- og udland (sidste bl. a. Tyskland og Sverige), illustreret med næsten 100 fortrinlige og ofte slående illustrationer. At plantning ikke er hovedsagen, men kun eet af de mange spørgsmål, der behandles, er det måske overflødig at gøre opmærksom på, — vi er over alleernes periode, en som England kun har kendt som et horticulturalt fænomen og ikke i forbindelse med landeveje o. desl. i landskabet. Efter analyse af problemerne opsættes en konklusion i 4 punkter, og der følger en bibliografi, som desværre kun omfatter engelsksprogede ting og skønnes lovlig kort.

Johannes Humlum: „Landsplanlægning i Danmark“. 268 s., Gyldendal, Kbhvn. 1961. Kr. 13,75.

I serien Gyldendals Uglebøger, der er i et behageligt lommeformat, har professoren i geografi ved Århus universitet, *Johannes Humlum*, udsendt denne meget aktuelle bog, hvis

tilegnelse til „verdens mest charmerende by“ jo nok kan få nogen til at spekulere over, hvilken by der menes — uden at nogen derfor kan føle lokal misundelse. Det var oprindelig meningen, at bogen skulle opbygges af de artikler og kronikker, som den flittige forfatter havde fået publiceret om emnet her og der, men udviklingens fart og nye synspunkters fremkomst har gjort, at der både har måttet omarbejdes og fremføres nyt — alt er gjort med en vis friskhed og flere afsnit er af polemisk karakter (f. ex. fugleflugtslinjen). Bogen rummer 19 kapitler foruden forord m. v., hvorefter adskillige om trafikforhold, men iøvrigt behandles befolkningsproblemer, bosætninger, industriplaceringer og for det grønnes vedkommende bl. a.: jordfygning, kunstvanding, naturfredning og naturparker. Konflikten mellem den konserverende fredning og landskabsværdier og befolkningens brug af naturen glemmes ikke. I omtalen af den systematiske og ofte ganske usaglige, hæmningsløse fældning af både gode og dårlige vejtræer siger forfatteren kloge ord om savnet af læ, og at fældningen er „et oplagt eksempel på bristende landsplanlægning“. Også Grønland har fået sin plads i bogen med dens problemer.

Det slås fast, at en landsplanlægning er ikke noget nyt som sådan, men må ind i nye og mere omfattende former, og er der udarbejdet en samlet plan for dette og hint, må der stadig arbejdes med den, for der er en bestandig udvikling tilstede, og den kan ikke og må ikke bastes og bindes, men om muligt gerne ledes.

Egil Kiær: Haven i vinduet, på altanen og i drivhuset. 4°, 108 s., Berlingske forlag, Kbh. 1961. Kr. 18,75.

Med konsulent *Hans Petersen* og havearkitekt *H. Breinholt (Nielsen)* som textmedarbejdere og *Hans Chr. Høyer* som tegner og en række fotografer som illustrationer har havearkitekt *E. Kiær* udsendt en meget smuk bog om det ovenstående emne: stuegartneri af forskellig slags. Der er anvisninger på arrangementer og bygning af drivhuse og et væld af dejlige billeder både af de færdige plantninger og enkeltportrætter af planter — dertil kulturanvisninger om gødskning, lysforhold, plantevalg o.s.v., derimod ikke større skildringer af de enkelte planter. En nyttig bog, som hævder sig fint i vor faglige litteratur.

Principskitse til egnsplan. Egnspansekretariatet for Storkøbenhavn dec. 1960. 1., 4°, 48 s.

I en tid hvor der presses på for at få grundarealer til både dette og hint, og hvor priserne derfor går i vejret, må der drøftes både egns-

planlægning og landsplanlægning med al situationens alvor. Da kommer denne skitse som egnsplansekretariatets første publikation som et godt incitament. Den indledes af departementchef *Skalls*, der er byplannævnets formand, og den har iøvrigt en række betragtninger, analyser, kort m.m., der omhandler de sjællandske problemer — en fortsættelse af den velkendte „fingerplan“ skitse af byggezone og færdselsveje m.m. omkring hovedstaden. For læserne af VK er måske ikke mindst afsnittet om de rekreative områder af størst interesse, men fredning og benyttelse af landskaber kan jo ikke skilles ud fra hinanden. Om kirkegårde siges der ikke noget specielt.

Olaf Raahauge-Askegaard: Odense Assistskirkegård igennem 150 år. 8°, 64 s., Odense bys kirkegårdsforvaltning, 1961.

I anledning af byens hovedkirkegårds 150-årsdag den 16 maj 1961 har inspektør *O. Raahauge-Askegaard* på kirkegårdsudvalgets foranledning udarbejdet et nydeligt skrift om denne kirkegårds tilblivelse og udvikling gennem tiderne — dels i text og dels i billeder. Der vises bl. a. et kort fra 1837, som skal være en kopi af den oprindelige plan og vidner om kampen mellem det romantiske og funktionelle krav til dens indretning, samt fotogengivelser af den nuværende situation m.m. Texten fortæller levende og friskt om enkeltheder som beplantning, udvidelser, urnehaver, gravsteder og gravminder, soldatergravene fra fortid og nutid, kirkegårdsbygninger, administration m.m. og der slutes dels med portrætter af kirkegårdens ledere og portrætter fra styrelsen. Forfatteren såvel som udgiver og fremstiller (Andelstrykkeriet) har megen ære af det udførte arbejde, der omend det kunne være ønsket at det var mere omfattende, dog kan tjene andre til forbillede.

Dansk Ligbrændingsforening. Årsskrift 1961, 8°, 64 s., Kbh. 1961.

I sit nye format og udstyr præsenterer årsberetningen sig nydeligt og rummer et stort materiale til vurdering af ligbrændingens stilling og vækst. Det er redigeret af formanden, fhv. overborgmester *H. P. Sørensen*, og rummer artikler af provst *Rald* om internationale forhold, af fhv. minister *Johs. Kjærboel* om begravelsesforhold på Grønland, af inspektør *E. Manniche* om ændringen af kirkegårdene på grund af krematoriernes stigende antal, af konsulent *Magnus Lund* om hvorvidt vi bør have flere krematorier; selv gør redaktøren sig i en artikel til talsmand for, at ligbrænding fortsat bør være en frivillig sag. Foruden

hovedstaden har nu både Køge og Nykøbing F. tippet over de 50 % og Randers netop nået at begravelserne er kommet i mindretal — et forhold, der er bemærkelsesværdigt for alle kirkegårdsfolk, kommunalpolitikere, kirkepolitikere og mange flere.

Norsk Kremasjons Forening. Årsberetning 1960, fol., 17 s. duplikeret.

Det beskedne hefte rummer statistik og afdelingsberetninger m. m., og det fortælles bl. a., at Norge har 24 krematorier og at byer som Moss (73,6), Hamar (78,7), Oslo (63,55), Drammen (69,1) m. fl. ligger med de nævnte meget høje kremationsprocenter. Begrebet fællesgrav har slet ikke slået igennem, sådan som i Danmark — Norge har kun een sådan, hvori der i 1960 kun blev nedsat 167 urner.

Ledermann/Trachel: Spielplatz und Gemeinschaftszentrum. 4°, 176 s., 382 ill., Verlag Gerd Hatje, Stuttgart u. å. DM. 38,—.

Med indledning af de to nævnte forfattere og med bidrag for havekunstnere, arkitekter o. a. fra ind- og udland har forlaget fremstillet en overordentlig nydelig bog, der turde være den vægtigste og mest fortællende bog om dette emne: børnelegepladser. Titlen antyder også, at emnet behandles som noget centralt i byplanlægning og boligbyggeri. Emnet viser dels direkte eksempler på de bedst udførte anlæg i denne art, dels de pædagogiske og psyko-hygieniske problemer og analyserer en række typer af børnelegepladser ved boliger, i karreer, i parker, færdselslegepladser samt disses forskellige udrustning og møblering. Man har bestræbt sig for at få de mest kendte udøvere indenfor denne form for social havekultur til at medvirke, og det er også lykkedes — de danske eksempler står ikke tilbage for de udenlandske. — Forlaget har megen ære af værket, som det er en glæde at kunne anbefale til studium.

Gärten, Menschen, Spiele. Ein Bildbuch von Paul und Esther Merkle. 4°, 208 s., Pharos Verlag, Basel 1960.

Med nogle få sider tekst, dels et forord af forstander for kantonens forbundsdepartement, regeringsbaurat *Wullschleger*, dels en artikel af professor, dr. *Adolf Portmann* og af stadsgartneren i Basel *Richard Arioli* er udsendt denne smukke billedbog om leg og friluftsliv i Basel i anledning af, at det den 28.-11. 1960 var 100 år siden, at stadsgartneriet i Basel blev oprettet. Bogen giver en meget alsidig orientering om mulighederne og disses udnyttelse, og der er ofret det bedste papir, tryk og reproduktioner for at få et godt resultat.

Foruden nogle oversigtsbilleder (luftfotografier) fra grønne dele m. m. af Basel er der lagt an med afsnit, hvor legene er sorteret efter de fire årstider og bevægende sig på land og i vand, på gade og græs, mellem børn, unge eller gamle. Der vises gode eksempler, men også „gegenbeispiel“ (s. 63) af ganske slående art. Billederne er i stort tal taget ganske nær på, sjældent som massevirkninger og opbud, men oftest velgørende medmenneskeligt, som formålet har været det.

Bernd Andreae: Richard Ulmer und sein Verlag. 8°, 112 s., Stuttgart 1961.

I anledning af forlæggeren R. Ulmers 90 årsdag den 4.-5. 1961 og med en række medarbejdere har professor *Andreae* redigeret dette af forlaget udgivne festskrift til den højt fortjente personlighed, hvis portræt bringes på en af forsiderne tilligemed en levnedsskildring. Der berettes ikke mindst om forlagets fortjener på jorddyrkningens område, og her må også nævnes havebruget og botaniken, hvis områder man har tilført megen værdifuld litteratur, som man også i Norden kan takke forlaget for.

Johan Exner og Helge Finsen: Kirken i landskabet. 8°, 144 s., Gyldendal, Kbh. 1961. Kr. 18,50.

Denne bog er klogeligt anlagt på, at man alene med billederne kan opnå at få et overordentlig levende indtryk af, hvad kirke og landskab betyder for hinanden, og fotografierne *H. P. Christensen, Helge Finsen* og *Knud Gemzøe* har præsteret et fint stykke arbejde. Og lad gå. Der *kan* være mennesker, som ikke formår at afse tid eller ikke har tålmodighed til at læse andet end billeder. Men i disse linjer her skal dog lyde det råd til læserne af anmeldelsen, at man også giver sig i lag med selve teksten. For også dette er en nydelse af betydelig værdi. I et meget rigt og fint sprog fortæller arkitekt *Helge Finsen* udfra en intens indlevelse i emnet om motiveringen for kirkernes placering, deres omgivelser, deres historie, opbygning, vedligeholdelse, restaurering og meget andet — letfatteligt og bredt og med en dyb kærlighed til emnet. Dette er det ene afsnit, og i det andet fortæller provst *J. Exner* om, hvordan han kom ind på tanken om fredningen af kirkers og kirkegårdes omgivelser — hvordan det blev organiseret i 1949 med statsministeriel bevågenhed, og hvad der er kommet ud af det — i tal nævnes 4500 fredninger! At også dette gøres med et smukt sprog, indleven og kærlighed skal ikke glemmes her. Bogen er et positivt arbejde af høj kvalitet og rummer ingen mode-

eksempler. Et *english summary* og en billedfortegnelse afslutter den. Dens formgivning skyldes Finsen, Gyldendals trykkeri og *Robert W. Peyraths* clichéanstalt den praktiske udførelse, tipsfondets midler og Ny Carlsbergfondet har været *financiers*. Alle de medvirkende fortjener påskønnelse og tak, bogen ønskes en vid udbredelse.

Resolutioner m. m.

(Fortsat fra tillægsside 60)

Kirkeministeriets skriv. (7/2 59 til biskoppen over Århus stift) om, **hvilken præst det påhvilede at fremskaffe de til ministerialbøgerne førelse fornødne oplysninger i et tilfælde, hvor den pågældende var død i Århus men begravet på Frederiksberg.**

I et hertil indsendt andragende har sognepræst ved A. kirke i Århus N.N. forespurgt, hvorledes der vil være at forholde med hensyn til tilvejebringelse af de fornødne oplysninger til brug ved tilførsel til kirkebogen om et på Århus kommunehospital indtruffet dødsfald, idet sognepræsten herved har oplyst, at han fra Frederiksberg begravelsesvæsen har

modtaget meddelelse om jordpåkastelsen samt om afdødes navn, stilling, bopæl og fødselsdato, medens henvendelse til ministerialbogsføreren i Frederiksberg sogn, hvor afdøde var hjemmehørende og blev begravet, om udfærdigelse af sædvanlig tilbagemelding, indeholdende de yderligere fornødne oplysninger om afdøde, har været forgæves. I forbindelse hermed har sognepræsten rejst spørgsmål om, hvorvidt der vil kunne etableres en ordning, hvorefter der i tilfælde af begravelse i København og på Frederiksberg af personer, der er afgået ved døden andetsteds, blev givet ministerialbogsføreren på dødsstedet de fornødne oplysninger om afdøde fra begravelsessognets kirkebog.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at ministeriet må henholde sig til det i skrivelse herfra af 3. december 1896 og 8. september 1947 udtalte, hvorefter det er dødsstedets præst, hvem det særlig påhviler at tilvejebringe alle til dødsfaldets notering i kirkebogen fornødne oplysninger.

(Fortsættes)

ACME SKAB

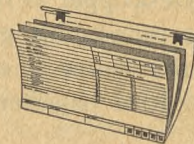
Lettere kirkegårdsregnskab ..!

Kartotekarbejdet på et kirkegårdskontor skal være så let og enkelt som muligt! Lad derfor vore eksperter gratis og uden forbindende vise Dem, hvordan Deres kartotekarbejde kan forenkles.

ACME plankartotek

anvendes af en række kirkegårdskontorer over hele landet til regnskab og kontrol med gravstedernes vedligeholdelse. Alle kort er synlige og et blik nedover kortene fortæller, hvad der skal foretages af arbejde på de enkelte gravsteder på enhver årstid. Samtlige oplysninger om hvert gravsted er samlet på eet sted — let tilgængeligt.

ACME KORT

Se disse kartoteker på Hindsgavl 4. og 5. september

Rekvirer brochurer, kortprøver, referenceliste og nærmere oplysninger

Regidex
AKTIESELSKAB

BORBERGADE 16 - KØBENHAVN K.
CENTRAL 214

FLEXOLINE eenlinie-registre

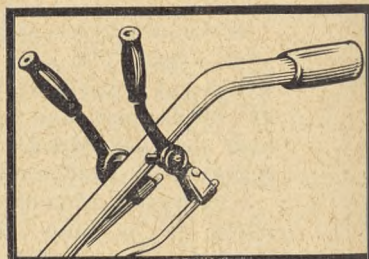
bruges som krydskartotek, så man kan gå fra navn til gravstedets nummer. Også her er alle oplysningerne synlige, udskrevet på finestrimler og indsat i stålrammer. Disse anbringes i en fast eller roterende stander eller op-hænges på væggen. FLEXOLINE er hurtigt at arbejde med og let at holde á-jour.

Belos DEN ALSIDIGE – DEN ROBUSTE – DEN MANØVREDYGTIGE – DEN RIGTIGE TRAKTOR TIL KIRKEGÅRDEN!

Belos 2-hjulet traktor leveres med 9,5 hk Ilo motor eller med 6,6 hk 4-takts motor. Den kan forsynes med en række redskaber — plæneklipper, kost, grusspreder, sneplov, sne-slynge, transportvogn, fræser etc. Redskaberne på- og afmonteres på få minutter. Belos er verdens mest solgte 2-hjulede traktor — ikke mindst fordi den er robust, og fordi den er fantastisk let at betjene:

2 rigtigt placerede, let håndterlige betjeningshåndtag er ALT I EET:

- 2 fremad-gear
- 2 bak-gear
- frigear
- og bremse!
- og kobling!

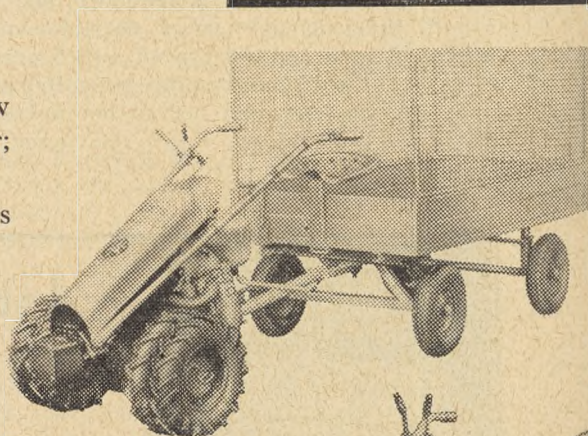

HURTIG OG SMIDIG TRANSPORT

af grus og jord,
af blade, grene og græs

Belos med transportvogn er let at manøvrere, selv på smalle gange — og den kan sno sig om hjørner; også med flere transportvogne bag!

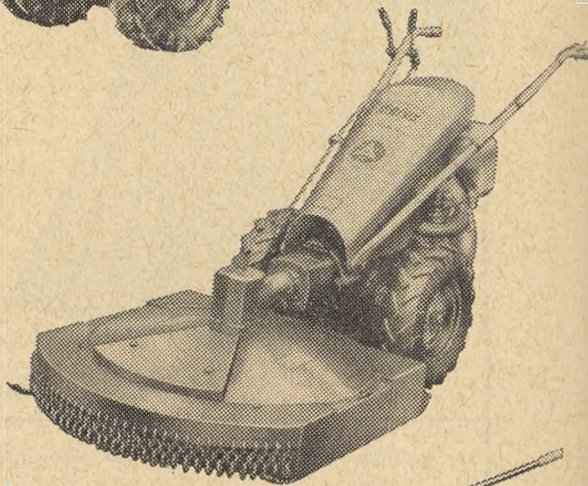
Transportvognen rummer ca. 1 $\frac{1}{3}$ m³, og klarer læs på 7—800 kg.

EFFEKTIV GRÆSSLÅNING

af små og store arealer,
af plænegræs eller mandshøjt græs —
under og omkring buske og træer

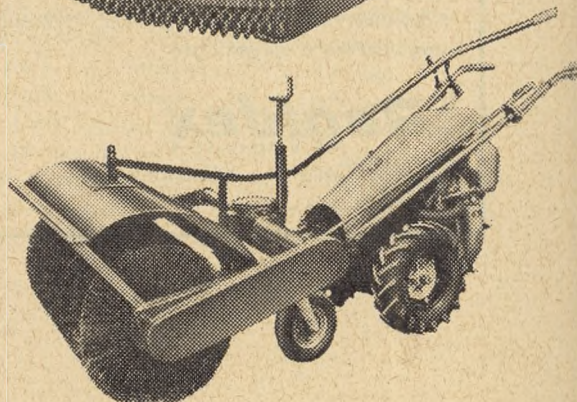
Belos kan udstyres med alm. cylinderklipper eller med den utrolig robuste og alsidige vandret roterende græsklipper »Flyvende Vinge«, der slår plænegræs og mandshøjt græs lige effektivt — og samtidig pulveriserer græs og løv, så sammenrivning og bortkørsel bagefter *ikke* er nødvendig!

– OG OM VINTEREN:

fejning og snerydning

Belos-kosten har *egne* hjul. Det betyder, at De kan indstille kosten så nøjagtigt og stabilt, at De også på grusgange kan feje sne — uden at få gruset fejjet bort!

Forlang demonstration!

HELGE LØNHART AS